

קובץ

האור להיים

שנה
שביעית

מאמרים ושיחות
מורן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת מצורע - פסח - שביעי של פסח
תשפ"ד

אמנת השבת

(לשבת הגדול - פרשת מצורע)

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
20:19	19:33	* 18:41	י-ם
20:16	19:31	18:39	ת"א
20:18	19:33	18:41	חיפה
20:17	19:32	18:41	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:21

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת מצורע - פסח - שביעי של פסח תשפ"ד

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש ויקרא

פרשה למעשה:

- 1 ..... לזכות בחיים
- 8 ..... חיים ביד הלשון
- 10 ..... לשון הרע

פסח:

- 15 ..... אמונתם של ישראל
- 18 ..... זמנים של גאולה
- 20 ..... פלאי פלאות
- 22 ..... התעודה הניצחית
- 25 ..... יסודות הבריה

שביעי של פסח:

- 27 ..... שירת המלאכים
- 30 ..... עמוד ענן ועמוד האש
- 31 ..... מלכות תמידית

לזכות בחיים

וּבֹא אֲשֶׁר לֹו הַבַּיִת וְהִגִּיד לְפָנָיו לֵאמֹר
 כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת (ויקרא יד, לה).
 הנגע, וממילא הבית אינו טמא, שאין
 נגעים מטמאים אלא על פי כהן.

בגמרא (סנהדרין צב ע"א) מובא: "אמר
 רבי אלעזר: לעולם הוי קבל וקיים".
 וּלְמַדּוּ זֹאת חֲזוּ לְמַמָּה שְׁנֵי אֲמָרִים: "כִּנְגַע
 נִרְאָה לִי בַּבַּיִת" - "נראה" ממילא, "לי"
 ולא לאורי.

נמצא, שאפלת
 הבית גורמת לו
 טהרה, שניצל
 מלהיטמא בנגעים,
 וממשיך להתקיים
 [ולא ינתצוהו כדן
 בית המנוגע].

כך האדם העושה
 את עצמו "אפל",
 מתנהג בענוה
 ומצניע את עצמו כמי שאינו נראה -
 ניצל מכל מיני "נגעים" כי בשמים לא
 דנים אותו, כשם שלא בודקים בית
 מנוגע כשהוא אפל.

רבי אליהו הכהן זצ"ל כותב בספרו

"בעת הגעתי לגיל

גבורות ואני שמה

שמה גדולה, שכן

קידוש ה' גדול

נורם בכך"

פירש רש"י
 ש"קבל" פירושו
 אפל, כלומר: שפל
 ועניו, כדרך העומד
 בחושך שאינו נראה
 כל כך.

ממשיכה הגמרא:
 "אמר רבי זירא: אף
 אנו נמי תנינא [שנינו
 במשנה במסכת
 נגעים (ב, ג):] "בית
 אפל, אין פותחין לו

חלונות לראות נגעו". כלומר, אם היה
 בבית זה נגע צרעת, ואין הכהן יכול
 לראותו כדי לפסוק עליו אם הוא טמא
 או טהור, הואיל והבית אפל ואין בו
 חלונות, אין עושים חלונות בקירותיו
 של הבית כדי שיוכל הכהן לראות את

"שבט מוסר" (פרק נב):

שהתורה מעידה עליו: 'ולא קם נביא עוד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה' (דברים לד, י), ורכב ערבות ועשה מלחמה במלאכים, והנחיל תורה לישראל, והשפיל עצמו יותר מאברהם באומרו (שמות טז, ז)

'וְנַחֲנוּ מָה', דבר שאין בו ממש.

משה רבנו שם עצמו כחירגא דיומא, כלומר: כזהרורית השמש. כשמתבוננים בקרן שמש הנכנסת פנימה אפשר לראות כל מיני סיבים, אך כשמנסים לגעת בהם, רואים שאין בהם ממש.

אברהם אבינו השווה את עצמו לעפר ולאפר, אך משה רבנו העריך את עצמו ככלום. אין במה לגעת, אין מה לקחת. הוא כפף וכפף את עצמו - עד שהגיע לכלום.

מסיים ה"שבט מוסר": "זישמע כל אדם ויוסיף שפלות לעצמו, בנושאו

"הרי עיניך הרואות מעלת אברהם אבינו ע"ה, עד שקראו הקב"ה 'אוהבי', דכתיב (ישעיהו מא, ח): 'זַרַע אַבְרָהָם אֱהָבֵי'."

'אוהבי' הוא תואר נשגב משכלנו! תואר שפירושו - אברהם אוהב את הקב"ה, והקב"ה אוהב אותו!

"היש בכל באי עולם שיוכל להתגאות כמוהו?!" - הוא נכנס לתוך כבשן האש! באו להרוג אותו בסייף ולא הצליחו! הוא ניצח את ארבעת המלכים שניצחו את חמשת המלכים!

"ועם כל זאת, השפיל עצמו עד עפר ואמר: 'אֲנֹכִי עֶפֶר וְאֶפֶר'" (בראשית יח, כז)

- הוא הרגיש את עצמו עפר ואפר ולא התגאה כלל.

"מי לנו גדול ממשה, אדון הנביאים,

להצלחת
דוד בן שלי

לכישלון - כישלון של אדם שאינו יודע לוותר ולהיכנע!

השפלות מביאה את האדם שלא לבעוט בייסורים שבאים עליו, חלילה. כשאדם מחשיב את עצמו, הוא מתקשה לראות שעוונותיו הטו אלה, וחטאותיו מנעו הטוב ממנו.

הוא אומר: מה קרה לי? למה ה' עושה לי ככה? יש לו חשד על בורא עולם, שחלילה עושה דבר שאינו כדין. אלו גדרים של אפיקורסות! חלילה לנו לחשוב כך! אצל בורא העולם הכל מדויק. אין מקרה בעולם.

כל דבר שקורה מגיע ממנו, והכל מחושב ומדוקדק. יש לו את כל המערכת לפניו, כולל כל הגלגולים, המוצאות והמובאות. הוא יודע את מצב האדם, מתי הוא צריך מירוק ובמה הוא צריך כפרה!

כשאדם שפל מקבל ייסורים, הוא ייבם בדעתו שייסורים אלו באו עליו על פי דין.

תחילה האדם מבין שעליו לעבור

קל וחומר מיסודי עולם שהשפילו עצמם כל כך".

לא הגענו למדרגת משה רבנו, ואפילו לא לאחד חלקי מיליארד ממנה! אי אפשר אפילו להבין את דרגתו! הוא הפך כולו לרוחני, ואף על פי כן לא הרגיש את עצמו כשווה משהו!

ככל שהאדם משפיל את עצמו יותר, ככל שהוא מוותר ומרגיש את עצמו כלום - כך הוא מתרומם ועולה יותר ויותר.

אין מנצח בעולם, אלא מי שזכה להיות המוותר! המוותר הוא לעולם המנצח! אומנם כרגע נראה שהוא הפסיד ולקחו לו הכל, אבל בהמשך החיים האמת תתגלה ויתברר כי דווקא הוא זה שזכה בכל!

יתירה מזאת, עצם ההכנעה והוויתור היא הניצחון!

לפעמים מרגיש האדם שאינו צריך להיכנע, ומתעקש על דעתו. ואינו יודע שההתעקשות הזו תביא אותו

עד גיל עשרים, ומאז ואילך חבשו מגבעת. אבל ה"חפץ חיים" במשך כל חייו חבש על ראשו קסקט...

כשכתב את ספרו "שמירת הלשון", הלך לקבל עליו הסכמה מרבי ברוך מרדכי ליפשיץ זצ"ל, אב"ד נובהרדוק. עיין הרב בספר והתפעל ממנו ביותר - היה זה הספר הראשון שהקיף את כל עניין לשון הרע בבקיאות גדולה ממקורות חז"ל.

אולם בטרם העניק את הסכמתו, ביקש משניים מתלמידיו שיבדקו אם המחבר נאה דורש ונאה מקיים, או שהוא עצמו אינו נזהר מדיבור ושמיעת לשון הרע.

עשו התלמידים כמצוות רבם, ופתחו בשיחה עם ה"חפץ חיים".

במשך שש שעות ניסו לדבר איתו על משפחות ואנשים שונים, ובמשך כל הזמן הוא סובב באומנות את השיחה והתווה אותה לערוצי דיבור מותרים וכשרים, בלי להוציא מילה אחת של גנות מפיו!

אחד משני התלמידים היה רבי נתן

ניקוי וזיכוך נפשו, כדי שלא יצא מן העולם הזה מזוהם בעבירות שעשה. אך גם אם מדובר בצדיק שבאמת זיכך וטיהר את עצמו, עם כל זאת הוא זוכר, שה' יתברך נותן לו ייסורים כדי להרבות את שכרו ולהעלותו למדרגות נשגבות בעולם הבא.

מידת השפלות מביאה את האדם ליכולת לשמור על פיו ולשונו.

כשאדם מרגיש את עצמו שווה משהו, הוא כועס כשרואה את השני מצליח על חשבונו, כביכול. מה פתאום שיצליח? שיעבוד בעצמו!...

אך כשאדם מרגיש שאין בו כלום, ונפשו כעפר לכל תהיה - הוא רק רוצה שיהיה לשני טוב. הוא עמל, אבל לא אכפת לו שהשני יקח. הוא באמת רוצה שיהיה לשני טוב.

כתוצאה מכך, באופן טבעי הוא אינו רואה רע בזולת ואינו מדבר בגנותו.

ה"חפץ חיים" זצ"ל התנהג כל ימיו בענווה עצומה. בזמנם נהגו בחורי ישיבה ללבוש לראשם כובע קסקט

לכך", אך רבי ינאי ביקש שבכל אופן יראה לו את מרכולתו.

הוציא לו ספר תהלים והראה לו את הפסוק (לד, יג-טו) "מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים... נִצֵּר לְשׁוֹנֵה מִרְעָה, סוּר מִרְעָה וְעֵשֶׂה טוֹב".

אמר רבי ינאי: "אף שְׁלֹמֹה מְכָרִיז וְאוֹמֵר 'שִׁמְר פִּי וּלְשׁוֹנִי שִׁמְר מְצָרוֹת נַפְשׁוֹ' (משלי כא, כג). כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע עד היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו, מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים".

ולכאורה קשה, מה התחדש לרבי ינאי בפסוק זה, וכי הוא לא ידע קודם שמי ששומר את פיו זוכה לאריכות ימים?

אלא, שעד כה הבין רבי ינאי, שמי ששומר את פיו יזכה לאריכות ימים ושכר גדול בעולם הבא, ובא הרוכל וחדש לו שגם בעולם הזה אדם יקבל שכר אריכות ימים בזכות שמירת לשונו!

כשהגיע ה"חפץ חיים" זצ"ל לגיל שמונים, ערך מסיבה ושמח שמחה גדולה. התפלאו תלמידיו לפשר הדבר.

נטע קמחי זצ"ל, לימים סח בנו רבי אליהו קמחי, שאביו היה מספר ברוב התפעלות כי במשך אותם שש שעות מרבית השיחה נסבה על בעיות יהודיות שונות, במהלך השיחה הוא השקיע רוב עמל ומרץ כדי להוציא מפי החפץ חיים לפחות דיבור אחד של אבק לשון הרע... אך ללא הצלחה.

חזרו התלמידים לרבים וסיפרו על תוצאות ה'ניסוי' שעשו, ומיד נתן את הסכמתו בה הוא מתאר את המחבר כ"איש מהיר במלאכתו מלאכת שמים.. כי הרחיב באורו אשר חלק מחכמתו, והוא נאה דורש ונאה מקיים" (החפץ חיים חייו ופועלו, עמודים צ"ד-צ"ה).

המדרש (ויקרא רבה טז, ב) מביא מעשה ברוכל אחד שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז ואומר: "מֵאֵן בְּעֵי לְמִזְבֵּן סַם חַיִּים" - מי רוצה לקנות סם חיים.

רבי ינאי קרא לו ואמר: "רצוני לקנות סם חיים".

אמר לו הרוכל: "אתה אינך צריך

ולכן ראוי להשליך את המדבר לשון הרע לכלבים.

ה"חזון איש" זצ"ל היה רגיל לומר, שבשידוכים צריכים לבדוק שני דברים: ראשית, שהאשה בעלת לב טוב. שנית, שאינה מרבה לדבר על אנשים אחרים!

לשם בירור העניין, הוא המליץ לשאול אותה בשעת הפגישה מה היא אומרת על משפחה פלונית, ולעקוב אם היא מדברת עליהם או מעבירה באומנות את נושא השיחה. עוד אמר, שאם היא מרבה לדבר על אחרים - לא יקח אותה.

אומנם, בימינו קשה מאוד לומר דבר כזה, שכן, לצערנו, הרבה אנשים

הסביר להם הרב: "כל חיי חששתי שמא אמות מוקדם ויגרם חילול ה' מכך שלא מתקיים הפסוק 'מִי הָאִישׁ הַחֶפֶץ חַיִּים.. נָצַר לְשׁוֹנֵה מֶרֶע'. כעת הגעתי לגיל גבורות ואני שמח שמחה גדולה, שכן קידוש ה' גדול נגרם בכך שכולם רואים שמי ששומר את לשונו מקבל אריכות ימים עוד בעולם הזה!"

חז"ל (פסחים קיח ע"א) אמרו: "כל המדבר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים".

הכלב נובח ומסמן לבעליו על התקרבותו של אדם חשוד. למעשה הוא נובח על השני, ובכך הוא דומה למדבר לשון הרע שמדבר ונובח על זולתו. שניהם עושים את אותו מעשה,

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי חמישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

לא חשה הרבנית בטוב, ונאסר עליה לקום ממיטתה. משום כך הם הזמינו אישה שתבשל את כל המאכלים לשבת ותגיש אותם לרב.

ארוחת השבת החלה. הרב בקשט שמע את הרבנית שואלת מחדרה: "האם הגשת לרב ולאורחים את הדג?"

"כן", ענתה העוזרת.

נדהמנו - סיפר הרב בקשט. על השולחן לא היה מונח שום דג! ובמקביל הבחנתי בעוזרת מכניסה את הדג המבושל לסל שלה, בכוונה לקחתו לביתה!

אכלנו את החלה ואת המרק שהגישה עוזרת הבית, והסעודה המשיכה. פתאום שמעתי שוב את קולה של הרבנית: "הגשת לרב ולאורחים את

נגועים בלשון הרע, כדברי הגמרא (בבא בתרא קסה ע"א) "וכולם באבק לרע" הרע". משום כך אין לפסול תמיד, אלא יש לבדוק כל מקרה לגופו.

על האופן שבו מתנהלים חייו של אדם ששומר פיו ולשונו, ונוהג באצילות כשהוא משפיל את עצמו לפני כל אדם באשר הוא, סיפר רבי אהרון יוסף בקשט, מראשי ישיבת קול תורה, סיפור מופלא:

רבי איצ'לה בלזר זצ"ל, תלמידו של רבי ישראל מסלנט זצ"ל ורבה של פטרבורג, היה צדיק גדול וענק הרוח. הוא שימש כפוסק ומורה הוראה, ובסוף ימיו עלה לירושלים.

באחד הימים הוזמן הרב בקשט לביתו לאכול עימו ארוחת שבת. בתקופה זו

לעילוי נשמת

אברהם בן חאקי קלרה ז"ל

הבשר?"

בוודאות שני דברים: א. שהרבנית אינה מסוגלת בשום אופן לקום ממיטתה, לכן אין שום חשש שהיא תתפוס אותה. ב. שהרב לא יגיב על מעשיה, ולא יספר לרבנית - לא בהווה ולא בעתיד - על מה שעשתה! וגם אם הרבנית תשאל אותו איך היה האוכל, לא יוציא מפיו מילה רעה על העוזרת, אלא יעיד שהכל היה טוב...!!!

כזו היתה זהירותם של גדולי ישראל מפני חשש לשון הרע! כך הם הקפידו שחלילה לא תצא מפייהם אפילו מילה אחת רעה!

"כן", ענתה בקול. למותר לציין, שלא אכלנו שום בשר. לנו הגישה העוזרת כמה חתיכות כבד קצוץ ותו לא. שוב ראיתה משלשלת משהו לתוך סלה.

לימים חשבת: איך העזה העוזרת לעשות כך? מנין החוצפה ועזות הפנים הזו? הלא ידעה שהרב שומע את שאלת הרבנית! איך השיבה לה בביטחון כזה שהיא מגישה הכל, בעוד שבנתיים הכניסה את האוכל לסל, כדי לתת לילדיה!?

התשובה היא, שאותה עוזרת ידעה

חיים ביד הלשון

המלכים חלה במחלה קשה ותרופתו היתה לשנות חלב של לביאה.

לא ידע המלך את נפשו, מי יוכל להביא לו חלב של לביאה? - היא הרי חיה טורפת ומסוכנת, וכל מי שמתקרב לסביבתה היא נועצת בו את ציפורניה וממיתה אותו לאלתר!

זאת תְּהִי תוֹרַת הַמְצַרֵּעַ בַּיּוֹם טְהַרְתּוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן (ויקרא יד, ב).

דרשו רבותינו (ערכין טו ע"ב): "מאי דכתיב: 'זאת תְּהִי תוֹרַת הַמְצַרֵּעַ?' - זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע". מסופר במדרש תהלים (לט, ב), שאחד

והתקרב מאוד, והיה מלטף אותה ביד אחת ומאכילה בשר כבש ביד השנייה. למחרת, נתן לה ביד אחת בשר כבש וביד השנייה חלב ממנה חלב די הצורך, והלביאה מרוב תאוותה לאכילה לא הרגישה בדבר.

מילא השר בקבוק שלם של חלב וברח מהמקום.

בדרך חזרה לבית המלך ישב השר בצד הדרך ונרדם מרוב עייפותו וטרחתו הרבה, ובחלומו דמיין את חלקי גופו רבים ונלחמים אחד עם השני: היד טענה שכל הכבוד מגיע לה, שהרי בזכותה הצליח לחלוב את החלב. לעומתה טענה הרגל שהכבוד מגיע לה, שהרי בלעדיה לא היה יכול השר להגיע ללביאה. גם העיניים הצטרפו למלחמה וטענו שבלעדיהם לא היו רואים את הלביאה, ולעומתם הפה לא

יום אחד ניגש למלך אחד השרים החשובים והנאמנים ואמר: "אדוננו המלך, אני מוכן למסור נפשי ולהביא למלך חלב לביאה, אך לצורך כך אני צריך עדר כבשים". אמר לו המלך: "הרי שלך לפניך, קח אפילו שני עדרים, העיקר שתביא לי את חלב הלביאה".

נכנס השר ליער והבחין בלביאה המחפשת כבש לטרוף למאכלה. זרק לה כבש אחד ונעמד במקומו. לאחר כמה שעות שוב זרק לה כבש, ולמחרת חזר על מעשיו וזרק לעברה בשר כבש, וכך מצא חן בעיני הלביאה שהבחינה בו שהוא נותן לה את הכבשים למאכלה וחוסך ממנה עמל וטורח.

כך עשה יום אחר יום ובכל פעם שהיה זורק לה כבש היה מתקרב עוד כמה צעדים לעברה, עד שהתחבב עליה

המלך, מרוב הלחץ וההתרגשות שגיתי בדיבורי ואמרתי חלב כלבה, אך האמת היא שהחלב שהבאתי למלך הוא חלב לביאה, יבדוק נא כבוד המלך וישתה מחלב זה וייווכח לדעת שחלב זה ירפאהו".

"טוב", הסכים המלך, "נבדוק את החלב ונראה אם צדקו דבריך". שתה מהחלב והרגיש שהוא מתרפא. שמח המלך וגידל את השר.

זהו כוח הדיבור, "מְנוֹת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן" (משלי יח, כא).

אדם המדבר דברים רעים, לשון הרע ורכילות - מביא על עצמו רעה, ומצד שני - "שִׁמְר פִּי וּלְשׁוֹנִי שִׁמְר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ" (משלי כא, ג). הנזהר בדיבור - מרחיק מעליו כל רעה וסכנה.

נכנסה למריבה ואמרה בשקט שבסוף הם יראו שהיא החשובה מכולם.

הגיע השר לבית המלכות ובדרכו לשם עשו לו כבוד גדול, בחצוצרות ליווהו עד המלך, וכשהגיע לפני המלך פתח פיו ואמר: "כבוד המלך עשיתי את רצונך, הבאתי לך חלב כלבה!"

התרגז המלך ואמר: "חלב כלבה? אני ביקשתי חלב לביאה, הכניסוהו מיד לצינוק עד שנדון את גורלו על שזלזל במלכות!"

אמר הפה לשאר חלקי הגוף: "נו, ראיתם שאני החשוב ביותר? עכשיו נראה מה יעשו בכם...", מיד הודו כל חלקי הגוף לפה וביקשו שיציליםם.

מה עשה הפה? ביקש לדבר שוב עם המלך ואמר: "ימחל לי כבוד אדונינו

לשון הרע

תּוֹרַת הַמְצַרֵּעַ - זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע".

חטא לשון הרע בכלל, ובפרט הוצאת

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (ויקרא יד, ב).

דרשו רבותינו (ערכין טו ע"ב) "זאת תהיה

להתרפא: לדבר על החולה לשון הרע... על ידי כך לוקחים ממנו את כל עוונותיו, וממילא מתבטל עונשו.

אך רופא 'טוב' כזה סופו לגיהנום, שכן הוא עובר על איסור תורה ומדבר לשון הרע!

אפשר לפרש את מאמר הגמרא הנזכר באופן נוסף: תפילת שמונה עשרה כוללת כיום תשע-עשרה ברכות, אך נוסדה מתחילה עם שמונה-עשרה ברכות.

'טוב' בגימטריה שבע-עשרה. רופא 'טוב' מכוון בתפילת שמונה-עשרה רק בשבע-עשרה ברכות מתוכה, אבל בברכת 'רפאנו' אינו רואה צורך לכוון - שכן הוא סומך על עצמו ועל חבריו הרופאים שיצליחו לרפא כל מי שחלה. 'טוב שברופאים' - רופא כזה שמכוון רק בשבע-עשרה ברכות, 'לגיהנום' - סופו רע ומר, שכן איננו סומך על הקב"ה...

דוד המלך אומר בתהלים (סט, יג) "ישיחו בי יִשְׁבִי שָׁעַר וְגִיגֹת שׁוֹתִי

שם רע, הוא חמור ביותר ועונשו איום ונורא. מעבר לעצם העוון, יש לחטא זה השלכה נוספת - אדם המדבר לשון הרע מאבד את זכויותיו ומעבירם לאותו שדיבר עליו, כפי שכתב "חובת הלבבות" (שער הכניעה פרק ז'), וזה לשון קדשו:

"הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם יְבוֹאוּ לְיוֹם הַחֲשׁוֹבוֹן, וּכְשִׁמְרָאִים לָהֶם מַעֲשֵׂיהֶם, יִמָּצֵא בְּסֵפֶר זְכוּתָם וְזְכוּת נְשָׂא אוֹתָם, וַיֹּאמְרוּ: לֹא עֲשִׂינוּ אוֹתָם. וַיֹּאמֶר לָהֶם: עֲשׂוּ אוֹתָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּכֶם וְסִפֵּר בְּגִוּוֹתְכֶם... וְכֵן יֵשׁ מֵהֶם גַּם כֵּן, וְשִׁמְצָאוּ בְּסֵפֶר חוֹבוֹתָם חוֹבוֹת נְשָׂא עֲשׂוּ, וּכְשִׁאֲמֵרִים: לֹא עֲשִׂינוּ, יֹאמֶר לָהֶם: נוֹסְפוּ עַלְיְכֶם בְּעִבּוֹר פְּלוֹנִי וּפְלוֹנֵי שֶׁדִּבַּרְתֶּם בָּם."

זהו שנאמר: "שִׁתּוֹ בְּשָׂמִים פִּיָּהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּתְהַלֵּךְ בְּאַרְץ" (תהלים עג, ט) - לשון הרע שדיברו כאן בארץ, השפיעה על מאזן הזכויות בשמים.

על פי זה ניתן לבאר בדרך מליצה את דברי רבותינו (קידושין פב ע"א) "טוב שברופאים לגיהנום" - ישנה דרך רפואה מצוינת שגורמת לחולה

הרע - לישנא תליתאי (דהיינו: לשון משולשת). ולמה נקראת 'משולשת'? - שהיא הורגת שלושה - את המספר לשון הרע, את המקבל לשון הרע, ואת מי שדיברו עליו.

במדרש (אוצר המדרשים) מובא מעשה מזעזע, שקשה להאמין שהתרחש עלי אדמות, אבל זו היתה המציאות:

מעשה ביהודי עשיר גדול שהיה לו בן יחיד. אשתו של היהודי נפטרה עליו, והוא הציע לבנו - שהיה כבר נשוי - להתגורר אצלו, ויתן לו את החדרים היפים ביותר, כניסה פרטית, ומזונות על חשבוננו.

שמח הבן על ההצעה הנדיבה ועבר להתגורר עימו.

אשת הבן, כלתו של העשיר, היתה אשה רעה שלשונה מתגלגלת כל היום על הזולת. עד מהרה החלה לדבר על השכנות. ריכלה על זו באוזני זו, וגרמה להפריד בין חברות ובין ידידות ומכרות.

לא פעם גם דיברה עם חברותיה על בעליהן - 'בעלך עשה כך וכך, והלך

יְשָׁר". בדבריו הוא מתאונן כי אנשים מדברים עליו לשון הרע ומוציאים שמו לרע, אך מפריע לו דבר נוסף - מי הם אותם האנשים המדברים עליו? - "יִשְׁבִּי נָשֶׁר וּנְגִינֹת שׁוֹתֵי יְשָׁר", כלומר: אנשים שאין להם הרבה זכויות, ובדיבורם עליו אינו מקבל שכר גדול כי זכויותיהם מועטות... - אם כבר מדברים עליו לשון הרע, לכל הפחות יהיו אלו בני אדם מלאים בזכויות שירבו על ידי כך את זכויותיו...

שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, אומר במשלי (יז, כח) "גַּם אֲוִיל מִחֲרִישׁ חָכָם יִחְשָׁב" - אדם ששותק כשמדברים עליו לשון הרע, אפילו הוא אֲוִיל ולא חכם - מכל מקום נחשב כחכם מחמת כל הזכויות והמצוות שקיבל על ידי שדיברו עליו לשון הרע.

כמה חשוב לאחות את הקרעים בינינו, לסלק את הקנאה והתחרות, ולהרבות באהבה ואחוזה, שלום ורעות!

רבתינו (ערכין טו ע"ב) כינו את הלשון

הוא דיבר איתה בעדינות: "כולנו, ברוך ה', אוהבים אחד את השני, ואת מפרידה בין שכנים ובין בני זוג. חבל שאת עושה כך! אנא ממך, שמרי על פיך! אל תרכלי מזה על זה, חבל שידברו עליך וחבל שייסבלו כל כך. אם תפסיקי - מייד תקבלי שם טוב".

הנהנה הכלה בראשה לאות שהבינה, אך בפועל המשיכה להתנהג בדיוק כמו קודם.

שוב באו השכנים לדבר עם חמיה. ושוב ניסה לדבר איתה - אך ללא הועיל. היא המשיכה לפטפט כרגיל.

כשחזר על עצמו העניין שוב ושוב, החליטה אותה אשה רעה להיפטר מחמיה ומדברי המוסר שלו אחת ולתמיד...

בלילה, כאשר שב בעלה הביתה, אמרה לו: "האם התחתנתי עם שני אנשים או עם איש אחד?"

"מה זאת אומרת?" נבהל בעלה, "מה פשר שאלה נוראה זו?"

"מה אעשה?" אמרה האשה בקול בוכים, "אינני יכולה יותר לסבול. אביך

לפה ולשם'... סיפורי לשון הרע ללא גבול ומידה, וכך גרמה למריבות ולפירוד לבבות בין בני זוג.

תוך זמן קצר הפכה השכונה השקטה והרגועה - למסוכסכת וחשדנית.

ישבו השכנים על המדוכה: מה לעשות? האם עליהם ללכת לדבר על כך עם בעלה? אולי ישניאו אותה בעיניו?

לבסוף החליטו לפנות לחמיה. הוא אדם חסיד וירא שמים בתכלית, וודאי ימצא את הדרך הנאותה ללמדה הלכות לשון הרע ולדבר אליה דברי תוכחות ומוסר.

פנו וסיפרו לו, כי מאז שבאה הכלה החדשה להתגורר בביתו, סובלים כולם מדיבוריה ההרסניים ומתחננים שתפסיק!

שמע חמיה את הדברים והבטיח לעשות ככל שביכולתו.

מאחר ולא רצה שבנו יידע מהענין, החליט לדבר עם כלתו כאשר בנו אינו נמצא בבית.

שמדברת לשון הרע על כל השכנים!
אוי ואבוי! כך היא אמרה עליו? ה'
ישמרנו!"...

נדהם הבן מרשעותה של אשתו, והלך
והרג אותה.

ולאחר שהרג את אביו ואת אשתו -
עלה לגג והרג גם את עצמו.

נמצא שהלשון הרע שדיברה אותה
אשה, הרגה בפועל שלושה אנשים!!!

כמה צריך להיזהר ולהישמר!

כנגד לשון הרע, עלינו לאחוז בחזקה
בלשון הטוב, הלא היא התורה
הקדושה, שעליה נאמר: "כִּי לֶקַח טוֹב
נִתַּתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזֹבוּ" (משלי ד,
ב).

עלינו ללמד את לשוננו ולהרגיל אותה
לדברים טובים - לומר תהלים, ללמוד
מדרשים, ללמוד בבית הרבה ספרי
מוסר, מנהגים והלכות, ועל ידי כך
יתחברו כל בני הבית, קטנים כגדולים,
לדברי קדושה וטהרה שיהוו מגן מפני
חטאי הלשון.

מגיע אלי לפתות אותי כל הזמן!"
"אביו?" - נדהם בעלה - "שטויות
והבלים! אבי הוא חסיד וקדוש!"...

"לא כולם נראים בחוץ כפי שהם
בפנים" - התעקשה האשה. "אם אינך
מאמין לי, שב ותסתתר כאן, ותוך
יום או יומיים תראה אותו מגיע לדבר
איתי"...

הבן עשה כדבריה, ואומנם, בפעם
הבאה כששוב השכנות הגיעו להתלונן
לפני העשיר, הוא הגיע לדבר איתה
שוב שתחדל מדיבוריה. הבן ראה
אותו מגיע, ונעתקו המילים מפיו.
היתכן? אביו שהוא מעריך אותו כל
כך עושה מעשה שלא ייעשה? חם
ליבו בקירבו, ומבלי לברר את הדבר
ועל מה העניין - קם והרג את אביו! ה'
ירחם!

באו השכנים לברר מה אירע. סיפר
להם, ומיד נבהלו: "מה פתאום לחשוב
שאביך יעשה דבר נורא כזה! אנחנו
שלחנו אותו שידבר עם אותה מרשעת

אמונתם של ישראל

חתימה כזו פרושה - גזר דין מות. רוסיה הסובייטית אינה מוחלת על בגידה ושליחת יד ברכוש הצבא. מנס זכר זאת היטב, וסרב נמרצות לחתום. זו פקודה - אמר הזר בקולו המפחיד, אך היהודי נותר בשלו: איני יכול לחתום. "אם תרצה" - הוסיף לבסוף - "אתן לך את המגפיים שלי, ואני עצמי אלק יחף..."

"אינך מתבייש להציע לי הצעות מעליבות כאלו?" זעם הזר - "אקח אותך מיד למשפט!"

בידיו הגדולות תפס בו וגרר אותו אחריו לאחד החדרים הפנימיים. מבט קצר על פני הנוכחים הבהיר ליהודי שהוא נפל בידי אינשי דלא מעלי, חבורה של אוכלי אדם, קבוצת גנבים.

האיש הסביר להם בכמה מלים מה אירע, וזעמם גבר. הם הושיבו אותו מסביב לשולחן אחד, למשפט מהיר, ושאלו: "איך סרבת לראש השבט שלנו? מדוע לא אישרת לו את קבלת

יהודי בשם רבי אליעזר מן נשלח לסיביר לעשרים שנות עבודת פרך. בתחילה גזרו עליו "רק" עשר שנים, אבל אחר כך התארכה תקופת המאסר לעשר שנים נוספות.

הוא עבר יסורים נוראים ונסיונות קשים, אך אט-אט חלף הזמן, ולבסוף מצא את עצמו בתקופה האחרונה למאסר.

זמן קצר לפני השחרור הסופי הודיעו לו על שחרורו הצפוי, אך הוסיפו לומר כי עליו לגמור את עבודת החשבונות שלו בזמן, ואם לא יסיים - יהיה עליו להישאר עוד...

המסכן ישב עד השעות הקטנות של הלילה רכון על ספרי החשבונות כדי לסיים בזמן.

לילה אחד, בהיותו לבדו במשרד, נכנס לשם אדם. הלה הגיש לו טופס, וביקש ממנו שיחתום במקום המתאים, כדי שיוכל לקבל מגפיים שאותם מקבלים הקצינים.

"מה שעשית אז לא מספק עכשיו.
 כעת עברת על פקודה מפורשת שלי,
 ועליך להיענש".

נראה היה כי כלו כל הקיצין.

ברגע זה קיבל היהודי לפתע עוז
 ותעצומות נפש. הוא קם ממקומו,
 פנה אל החברים ואמר: "חברים,
 היודעים אתם מיהו המפקד שלכם?
 מדובר באדם נוכל. כשישבתי בבית
 הסוהר הצליחו כמה חבר'ה לחפור
 מנהרה כדי להימלט. המפקד שלכם
 הלך ומסר אותם לקצינים, והם ניתלו.
 זה מי שעומד בראשכם!... הנה, אחרי
 שהחייתי אותי, הוא לא מתבייש
 להרוג אותי באשמה כזו... איך אתם
 שמים ראש כזה עליכם? איך אינכם
 מתביישים!?"

באורח פלא עשו דבריו את הבלתי
 יאומן. חבר ה"שופטים" החלו
 להתיעץ בינם לבין עצמם, ולבסוף
 יצאו בהחלטה כי הם פוטרים את
 היהודי מכל עונש, ומקיימים ישיבה
 מיוחדת על מנת לדון בהמשך כהונתו
 של אותו מפקד עליהם...

המגפיים? מה תוכל לומר להגנתך?".
 היהודי ניסה לבקש סגור, ופנה לאחד
 הפרצופים המוכרים שעמדו שם,
 בבקשה לשמש כסנגורו. הלה הסכים,
 פתח ואמר: מכיר אני איש זה כאדם
 ישר, אבל מאחר שעשה מעשה שלא
 ייעשה לראש החבורה שלנו, ודאי
 שאחת דינו למיתה!

פניו חורו. אם זה הסנגור, מי יודע מה
 גידו השאר!?

בכל זאת ניתנה לו רשות הדיבור
 להצדיק את עצמו. הוא התבונן
 ארוכות בפני ראש החבורה, הן היו
 מוכרות לו... לפתע נזכר - עשרים
 שנה קדם לכן חלקו שניהם תא אחד
 בבית הסוהר. פנה ואמר לו: "לפני
 עשרים שנה ישבנו יחד בבית הסוהר".

ראש החבורה הנהן בראשו.

"אמי הצליחה לשלוח לי אוכל בדרך
 לא דרך. אתה אז עמדת למות מרוב
 חולשה, ואני נתתי לך את האוכל
 שלי והחייתי אותך... האם לא תוכל
 להיותחשב בזה!?"

החברים המהמו בהערכה, אבל
 המפקד לא הראה סימני גמישות:

למדרגה כזו שאיבדו את הכל. רוב רובו של העם החל לעבוד עבודה זרה! אבל האמונה, החבוייה בליבו של כל יהודי, פרצה החוצה, ברגע שבו משה רבינו בישׁר להם כי הוא עומד לגאול אותם.

זהו עם ישראל - ברגע אחד מפריחים בהם רוח טהרה, והם משתנים מן הקצה אל הקצה.

הדברים נכונים גם לגבי זמננו.

אנו נתונים בזמן של ירידה רוחנית תלולה מאוד - אפילו אותם אלו שהיתה להם מעט יראת שמים וקיום מצוות החלו לאבד את הדרך, והם ממנים עליהם אנשים בלי זיק של תורה. בתקשורת מדברים הרבה נגד קיום המצוות, ומסיתים נגד ה' ושומרי מצוותיו.

מה עלינו לעשות בזמן כזה?

לפעמים נמצא אדם במצב כמעט ודאי של ייאוש. חבל התליה כבר כרוך סביב צוארו, אבל דוקא בגלל היותו במצב כזה, אם רוצה הקב"ה להצילו, הוא נוסך בו כוחות ועוז מיוחדים.

עם ישראל היו נתונים בחבל התליה של פרעה - אבל מאחר שהקב"ה חפץ בהצלתם, הם קיבלו לפתע עוז, עד שלא פחדו ממנו כלל.

הצלתם הניסית של ישראל באה ללמדנו, שאין ייאוש בחייו של יהודי גם במצב הקשה ביותר בעולם. תמיד אחרי ימי ירידה מגיעים ימים של עלייה.

הכתוב אומר: "אוּ הַנֶּסֶה אֱלֹקִים לְבוֹא לְקַחַת לוֹ גּוֹי מִקְרֵב גּוֹי" (דברים ד, לד) - במשך מאתיים ועשר שנות שהותם של ישראל במצרים הם הגיעו

לרפואת

תקוה בת רחל

שיפיחו אותה, ידעו שהיא קיימת.
 הקב"ה זוכר לעם ישראל את אותו זיק
 טהור למרות כל השנים שחלפו מאז.
 זהו עם ישראל! סנה בוער באש, ובכל
 זאת - איננו אכל, וברגע אחד תתרחש
 גאולתם.

הנביא כותב דבר, שעלינו לזכור אותו
 היטב בימי הלחץ הגדול הזה - "פֹּה
 אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ..."
 (ירמיהו ב, ב).

דעו - אומר הנביא - שאפילו בבני אדם
 רחוקים מאוד קיימת אמונה, וברגע

זמנים של גאולה

לאחר מכן הוציא אותם ממצרים ונתן
 להם את התורה והפכו ישראל לעם.
 ובהמשך מוזכר הלשון כנגד הגאולה
 העתידית [וכנגדה בפסח מניחים
 כוס חמישית (מכוסה) לאלהו הנביא
 לסימנא בעלמא, ובבוקר מחזיר אבי
 המשפחה את תכולת הכוס לבקבוק,
 והילדים חושבים שאליהו הנביא הגיע
 ולגם מהכוס...] - "והבאתי אתכם אל
 הארץ וגו'" - שעתיד הקב"ה להביא
 אותנו אל ארץ הקודש.

מסביר ה"אור החיים" הקדוש על
 הפסוק: לָכֵן אָמַר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'
 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם
 וגו' (שמות ו, ו-ח):

בפרשה זו מופיעים ארבעת לשונות
 הגאולה (והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי)
 ואם נתבונן בהם נמצא את סדר ואופן
 גאולת עם ישראל ממצרים.

צריך לדעת שסדר הגאולה שהיה
 במצרים לא נעשה בפעם אחת, אלא
 בתחילה הסיר הקב"ה מעם ישראל
 את קושי הסבל והשעבוד, ואח"כ
 פטר אותם גם מכל עבודה רגילה
 שבמצרים.

לאחר שהופיע משה רבינו בפני

כל הסבל שנוצר נועד כדי לקרב את הגאולה.

"כִּי־מִי יֵצֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת" (מִכֵּה ו, טו). הגאולה העתידית, עת בוא משיח צדקנו, תהייה כגאולת מצרים.

בתחילה יהיה קושי גדול - הורדת קצבאות, גזרות גיוס ושנאה מתמשכת כנגד התורה הקדושה - "הֲרַע לָעַם הַזֶּה וְהֵצֵל לֹא הֵצֵלְתָּ אֶת עַמֶּךָ" (שמות ה, כג).

אבל מובטחים אנו שדווקא מתוך הצרות ניכר כי מתחילה הגאולה.

אומר הקב"ה "וְאָזְכֹר אֶת בְּרִיתִי" (שם ו, ה) - תודיע להם כי מידתי מידת הרחמים, ריחמתי עליהם, "אֲרַפָּא

עם ישראל ובישר בפניהם את בוא הגאולה, נגרם לעם ישראל סבל נוראי, שהיו מצרים משתעבדים בהם בחזקה - עד אשר הגיעו עם ישראל למצב בו הם זועקים ומתלוננים בפני משה "אֲשֶׁר הִבְאַשְׁתָּם אֶת רִיחֲנוּ בְּעֵינֵי פִרְעֹה וּבְעֵינֵי עֶבְדֵי לַתֵּת חָרֵב בְּיָדָם לְהַרְגֵנוּ" (שם ה, כא), והתעוררה השאלה 'היכן הגאולה שהבטחתם?'

ומה השיב הקב"ה למשה?

"עַתָּה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפִרְעֹה כִּי בְּיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרַשְׁם מֵאֶרֶצוֹ" (שם ו, א).

דווקא עכשיו, לאחר שנוצר מצב של קושי גדול, אתה תראה את הניסים והמופתים שאעשה לעם ישראל.

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי שלישי   **ימי המישי**
שיעור מוסר   ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il   ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

מיד לאחר שהגיע שיא הקושי, הגיע
ההרווחה.

אנחנו מצפים שתגיע כבר עכשיו
הגאולה השלימה.

זה הסדר שהקב"ה יגלה את הגאולה,
טיפין טיפין - לא בבת אחת.

מְשׁוּבְּרֵתֶם אֶהְיֶם נְדָבָה" (הושע יד, ה).

כמו שבמצרים, בעת הגיעה המכה
הראשונה של הדם, הפסיקו הנוגשים
להכות בעם ישראל - ולמרות שעם
ישראל המשיך את העבודה, מ"מ
המשיכו עם ישראל מעצמם, אך
לא היה עליהם עול הנוגשים - כי

פלאי פלאות

המדרש, האומר, כי "אפילות - פילאי
פלאות נעשו להם, שלא לקו".

אכן, היה זה פלא שהחיטה והכוסמת
לא נוכו.

ומדוע חולל הקב"ה את הפלא הזה?
כדי שפרעה יקשה את ליבו ויאמר
- הנה יש לנו עדיין מה לאכול... לא
אשלח אותם!

פרעה רואה את החיטה והכוסמת
וחושב - 'אנחנו חזקים!' הוא אינו
מבין כי הקב"ה עשה זאת בכוונה, כדי
שיקבל שלוש מכות נוספות.

מבאר ה"אור החיים" הקדוש (שמות י,
א) את עניין 'הכבדת לב פרעה' באופן
נפלא:

כתוב במכת ברד: "וְהַפְּשִׁתָּהּ וְהַשְׁעֲרָהּ
נִפְתָּה... וְהַחֲטָה וְהַקְּסַמְתָּ לֹא נָפוּ"
(שמות ט, לא-לב). ומדוע לא נוכו החיטה
והכוסמת? "כִּי אֶפְיִלְתָּ הַנֶּה" (שם).

מה הכוונה במילה "אפילות"? הפשט
הפשוט - שהיו מאוחרות, הן היו רכות
עדיין, ולכן יכלו לעמוד בפני הברד.

אבל עדיין קשה להבין: הרי 'בלוקים'
של ברד ירדו - היתכן שנישאר זכר
מהתבואה?

לכן מביא האור החיים הקדוש את

הזה...

"לֹץ תִּכְה' - זֶה פִּרְעָה, 'וּפְתֵי יַעֲרִים'
- זֶה עִם יִשְׂרָאֵל" (מדרש תנחומא, פרשת
יתרו). עם ישראל למד לקח והעמיק
את אמונתו בזכות המכות שבאו על
פרעה.

ביאור נוסף כותב האור החיים הק':

"או ירצה לדרך זה כי לצד שראה משה
המכה הגדולה של הברד ורשע זה
אדרבה הוסיף לחטוא ישלול התקוה
ממנו ויתחמץ לבבו בשליחותיו אל
פרעה לזה אמר לא תחוש לזה כי אני
הכבדתי ליבו וזולת זה כשארף ממנו
כובד לב הנה הוא משלחם".

משה רבינו היה סמוך ובטוח שלאחר
מכת הברד, שזרעה הרס נורא בכל
מצרים, כפי שמתארת התורה: "וַיִּבֶן
הַבְּרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל אֲשֶׁר
בְּשׂוּדָה מְאֹדָם וְעַד בְּהֵמָה וְאֵת כָּל עֶשֶׂב
הַשְּׂדֵה הַפֶּה הַבְּרָד וְאֵת כָּל עֵץ הַשְּׂדֵה
שָׁבַר" (שמות ט, כה), פרעה יכנע!

משה רבינו לא ציפה לדבר גרוע יותר
מהברד! אפילו הקב"ה התבטא על

מדוע הכביד הקב"ה את לב פרעה?
מה הייתה התכלית בעשר המכות
שבאו על המצרים כתוצאה מכך שלא
שלחו את ישראל?

אומרת התורה הקדושה: "כִּי אָנִי
הַכְּבִידְתִּי אֶת לְבֹו וְאֵת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן
שְׁתִּי אֶתְתִּי אֱלֹהֵ בְּקִרְבּוֹ, וְלִמְעַן תִּסְפָּר
בְּאָזְנֵי בְנֵי וְיִבְנֶה אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלֵתִי
בְּמִצְרַיִם... וַיִּדְעֶתֶם כִּי אָנִי ה' (שם י,
א-ב).

הקב"ה ביקש לחולל ניסים, פילאי
פלאות, כדי שכל יהודי יספר לבניו
ולבני בניו על הניסים הגדולים,
שבורא עולם עשה למען עמו ישראל
במצרים!

על ידי שהקב"ה היכה את מצרים -
"וידעתם כי אני ה'". אמונתם של בני
ישראל התחזקה. כולם אמרו: כמה
דברים פלאיים עושה עימינו ה'! כמה
מכות נתן על המצרים, וכמה ניסים
עשה לנו!

זהו שכתוב במשלי (יט, כה): "לֹץ תִּכְה
וּפְתֵי יַעֲרִים", הקב"ה מכה את הלץ,
והפתי - רואה את מכת הלץ ומתחיל
לקבל חכמה: אני לא אנהג כמו הלץ

לפיכך אמר לו הקב"ה: "בא אל פרעה", אל תחשוש ואל תהסס מלהוסיף ללכת, "כי אני הכבדתי את לבו" - באמת הוא מעצמו לא יכול היה להחזיק מעמד, אלמלא שהכבדתי את ליבו, כדי לשחק בו: "למען שיתי אותתי אלה בקירבו ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים".

אם רק אוריד את ה"כבוד" מעל ליבו - הוא ישלח מיד את בני ישראל מארצו.

אך היות שהוא, בינתיים, אינו רוצה להאמין בי ולשמוע בקולי ולשלח את בני ישראל - אני מאפשר לו ללכת בדרך שבה בחר ללכת, ומקשה את ליבו, כדי שתהיה לו היכולת ללכת בדרך שבה.

הברד, והגדירו כמכה קשה (שמות ט, יד): "כִּי בַפֶּעַם הַזֹּאת אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת כָּל מִגְפְּתֵי אֵל לְבָךְ וּבַעֲבֹדֶיךָ וּבַעֲמֶךָ". הוא ציפה, אפוא, שפרעה יצדיק עליו את הדין, ויאמר: 'ה' הצדיק! קומו צאו מתוך עמי!'

והנה למרות המכה הקשה, רואה משה שגם לאחר מכה זו פרעה לא זו ולא נכנע: "וַיִּסְף לַחֲטֹא, וַיִּכְבַּד לְבוֹ הוּא וַעֲבָדָיו. וַיַּחֲזֵק לֵב פְּרָעֵה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שם, לד-לה), והקב"ה רוצה להמשיך ולהביא עליו מכה נוספת...

משה רבינו "התייאש" מפרעה: "ישלל התקוה ממנו, ויתחמץ לבבו בשליחותיו אל פרעה", המכות אינן "פועלות" עליו... ומה טעם יש, אפוא, להמשיך בשליחות, ולהביא עליו מכה נוספת?

התעודה הניצחית

הַתְּעוּדָה הַנִּצְחִית בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְנֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִּי בָּם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' (שמות י, ב). ניסי יציאת מצרים מהוים יסוד לכל

סדרת הניסים שנעשתה במצרים הייתה עבור תכלית אחת: וְלִמְעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי בְנֵךְ וּבֶן בְּנֵךְ אֶת אֲשֶׁר

אנחנו - היהודים המאמינים - איננו זקוקים ל"הוכחות" בפירוס לאמיתות התורה. מבחינתנו הפפירוס אינו מעלה ואינו מוריד!

הפפירוס נועד לרחוקים משמירת תורה ומצוות בלבד: אם אינכם מאמינים בתורה, תוכלו לעיין בפפירוס...

התורה היא הבסיס לכל אמונתנו! הקב"ה לא יעשה ניסים מיוחדים עבור אלו שאינם רוצים להאמין במה שכתוב בתורה!

התורה היא ניצחית, וממנה אנו שואבים את חיותנו! וכשם שהתורה היא ניצחית, כן חייותו וקיימו של עם ישראל הינם ניצחיים!

ממנה - תוצאות חיים!

ידוע ומפורסם הסיפור על מייסד תנועת המוסר הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם התאכסן בביתו של בעל אכסניה. סיפר לו המארח כי לפני תקופה קצרה התאכסן אצלו כופר אחד שהכחיש את עניין שכר

האמונה! מכאן ואילך, הקב"ה אינו צריך "להוכיח" את מציאותו לכל כופר או שוטה, גם כאשר הוא 'דורש' הוכחה על כך, ומצפה שה' יראה לו נסים - 'ורק אז יאמין בו'...

הניסים המסופרים בתורה נעשו קבל עם ועדה, לעיני כל מצרים.

כל העולם ראה וידע עליהם.

ברצונך להאמין? - מה טוב. אך אם ברצונך להמשיך ולכופר? - המשך וכפור. בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו (מכות י"ע"ב).

אינך "עושה טובות" לאף אחד!

אם, בכל זאת, מתחשק לך, ואינך מאמין בשום דבר אלא רק במה "שכתוב בעיתון" - יכול אתה לפתוח את העיתון המצרי של אותם הזמנים, ולמצוא שם את הכתבות של העיתונאים המצרים, שדווחו ותיעדו את כל האירועים שאירעו במצרים... זוהי עובדה!

ארכיאולוגים מצאו 'פפירוסים' מאותה תקופה, שעליהם נרשם תאור מדויק של המכות!

ועונש ח"ו.

"תשובת בתך יכולה גם לשמש תשובה לתמיהתך בענייני ההשגחה. הלא ה' כבר הוכיח לעין כל את השגחתו הפרטית, על ידי הניסים הגלויים ביציאת מצרים, ויש לנו 'תעודה' המעידה על כך - הלא היא התורה הקדושה שנתנה לנו! - כלום יש בזה הגיון, שבגלל כל שוטה שיבוא ויגיד ש'אינו מאמין', ישנה ה' את סדרי בראשית, כדי להוכיח לו כי יש דין ויש דין?!"

"מי שרוצה לדעת את ה', יכול להיווכח מה"תעודה הניצחית" שלנו, היא התורה, ואין צורך בהוכחות נוספות!"...

התורה אינה "ספר היסטוריה"!

רבים היו מוכנים לקבל אותה, ולהאמין במה שכתוב בה, אם היא הייתה רק ספר שכזה... "בתור ספר היסטוריה", הם יאמרו, "היא נפלאה... אין ספר נפלא ממנה... אבל בתנאי שהיא לא תחייב אותי ולא תורה לי מה לעשות, ומה לא לעשות..."

רבים מהכופרים בתורה מאמינים בה

כדי להמחיש את דברי הכפירה שדיבר עליהם, אמר הכופר לאכסנאי: 'הנה, הוא יאכל כעת נבלות וטרפות, ואם יש השגחה - יכנס האיסור לגרונו ויחנוק אותו'... - ולא אירע לו דבר.

'מאז' - אמר בעל האכסניה לרבי ישראל - 'התרופפה האמונה בליבו'.

בתוך כך חזרה בתו של בעל האכסניה מבית הספר, ובידה תעודת הצטיינות בנגינה.

רבי ישראל קרא לילדה, וביקש ממנה שתנגן לפניו כדי להוכיח לו כי אכן ראוייה היא להצטיינות...

הילדה סירבה, בטענה, כי אין זה הגיוני לעמוד ולנגן באוזני כל אדם שאינו מאמין לתעודה הכתובה. האם לשם כך הגישו לה את תעודת ההצטיינות, כדי שתאלץ לנגן ולהוכיח לעין כל את כישירוניתיה?!

תשובתה מצאה חן בעיני אביה, והוא הצדיק את דבריה.

פנה רבי ישראל לאביה ואמר:

נוספות, מהו היקף ה"אסון", והאם ניתן היה למנוע אותו...

מה מפריע להם כל כך? מדוע לא קמה ועדת חקירה על הנחת כל מיני עיתונים משוקצים בתיבות הדואר מידי יום ביומו? מדוע לא נעו אמות הסיפים בנוגע לכל מיני עלוני פרסומות מתועבים המוכנסים לתיבות הדואר 'חדשים לבקרים'???

התשובה: דף של קריאת שמע מחייב אותם! דף זה דורש מהם לעשות שינוי בכל אורחות חייהם. דף כזה מגביל את החופשיות, מרסן את התאווה, ומשום כך הוא בבחינת "בל יראה" בעיניהם!

בסתר ליבם. הם כופרים בה משום שלא נוח להם לחיות על פיה, לא נוח להם לשמור שבת ולהניח תפילין.

נוח להם לעשות ככל העולה על רוחם ולמלא את כל תאוותיהם. זוהי הסיבה האמיתית המסתתרת מתחת לדברי הכפירה שהם משדרים בריש גלי...

באחד הקיבוצים החליט מישהו לשים דף, שבו כתובה קריאת שמע, בתיבות הדואר של כל התושבים.

כשהתוודעו ראשי הקיבוץ ל"אסון", החליטו על הקמת ועדת חקירה שתחקור מי הוא זה ששם את הדפים, מה היו כוונותיו, האם יש לו תוכניות

יסודות הבריאה

ארבעת היסודות של העולם הם: אש, רוח, מים, עפר, ראשי תבות: ארמ"ע. מכת דם היתה ביסוד המים. אם אין מים אין חיות, ולכן במכה הראשונה הכה אותם הקב"ה במים.

עשר המכות פגעו בכל יסודות הבריאה - באויר, בים, ביבשה, בבעלי החיים ובאדם, להראות שהקב"ה שליט, מנהיג ומשגיח על כל חלק וחלק של העולם.

שהביאה את השחין על גוף האדם.

ברד - מלמד על כל אותות השמים.

במכת ארבה - "וְהָיָה רֹחַ קָדִים
בְּאַרְצְךָ" (שם י, יג) - הקב"ה שליט על
הרוח.

במכת חושך הראה הקב"ה את
שליטתו במאורות. הוא השבית גם
את השמש וגם את הירח - שאף על
פי שאינו מאיר כשמש, אלמלא הוא
לא יכולנו לעשות מאומה - והחושך
שנוצר, כך אומרים רבותינו, היה
כעובי דינר. "וַיִּמַשׁ חֹשֶׁךְ" (שם, כא) -
חושך שאפשר לגעת בו. הקב"ה יצר
בחושך כוח כזה, שהוא הפך להיות
ממשי, ולכן לא יכלו המצרים לזוז
וקפאו על עומדם.

מכת בכורות לימדה שהקב"ה שולט
על החיות, על הנפש, מכיר בין טפה
לטפה - מי בכור ומי אינו בכור! וחיי
כל אדם מסורים בידו.

גם הצפרדעים הם סוג של שרצים
המצויים במים, וגם מכה זו הוכיחה
את שליטתו של הקב"ה ביסוד המים.

הכינים הגיעו מעפר הארץ. הקב"ה
שולט על העפר והופך אותו לכינים.
במכה זו רואים גם את השליטה על
הדברים הקטנים ביותר! אפילו כינה
נתונה בידיו של הקב"ה ועושה את
דברו.

ערוב - הקב"ה שליט על כל החיות
שבעולם!

מכת דבר לימדה, שכל החולאים
המצויים בעולם - כולם מה' יתברך,
והוא נותן את החולי ואת הרפואה.
שום דבר אינו ביד הרופאים. יכולים
שני אנשים לקבל את אותו טיפול
לאותה מחלה - האחד יבריא, ואילו
השני ימות... מדוע? כי כך גזר עליהם
ה'.

שחין - "שִׁחִין אֲבַעְבֶּעֶת פְּרַח" (שמות
ט, ט) במכה זו היתה שליטה על הרוח,

שירת המלאכים

מִפְּנֵי שָׁמֶן. ודרשו על כך חז"ל (סנהדרין צד ע"ב): "חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות".

חז"ל אומרים שחזקיהו ניצל את כוחו וסמכותו כמלך להרבות תורה בעם ישראל.

הוא הבין שאם הקב"ה נתן לו שלטון - עליו לנצלו להרבות תורה: "מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו! בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מְגֹבֶת וְעַד אֲנִשְׁפָּרִס וְלֹא מִצְאוּ תִינוּק וְתִינוּקָת, אִישׁ וְאִשָּׁה, שֶׁלֹא הָיוּ בְקִיָּאִים בְּהִלְכוֹת טוֹמְאָה וְטַהֲרָה!"

אלו היו "כלי המלחמה" של חזקיהו מול צבאו האדיר של סנחריב שבא להלחם על ירושלים!

לפי המתואר בגמרא (שם) הצבא מנה מיליונים רבים של חיילים, כשרק ראשי הגייסות (המפקדים), מנו מאה

חז"ל (מגילה י"ע"ב) דרשו על הפסוק וַיִּבְא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאָר אֶת הַלַּיְלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה (שמות יד, כ) - "ביקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקדוש ברוך הוא: מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?".

הפירוש הפשוט הוא, שהקב"ה לא חפץ שיגרום שום צער, לשום יציר נוצר, גם לא לגוי.

אף שהכתוב אומר (תהלים צד, א): "אֵל נְקָמוֹת ה' אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ", וחז"ל דרשו על כך (ברכות לג ע"א): "גדולה נקמה שניתנה בין שני שמות", מכל מקום רק בני ישראל רשאים לומר שירה, משום שהנס נעשה להם בעצמם, אבל המלאכים אינם רשאים לומר שירה.

אולם ניתן לבאר את הדברים ביתר עמקות:

הכתוב אומר (ישעיהו י, כז): "וְחִפְּלָ עַל"

שמונים וחמישה אלף!

שמן!

שמן שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי
מדרשות!

שמן שלאורו כל עם ישראל לומדים
תורה, ביגיעה ובהתמדה, יומם ולילה,
ועד כדי כך שגם הילדים היו בקיאים
בהלכות הסבוכות ביותר שבתורה!

"וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלֶּאֱדָה ה' וַיֵּדֶךְ
בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה
אַלְפֵי וַיִּשְׁפְּימוּ בַּבֶּקֶר וַהֲנִה כָּלֶם פְּגָרִים
מְתִים" (מלכים ב ט, לה).

סנחריב קם בבוקר, ומסתמא החל
לעשות מפקד: "כל החיילים! עמוד
דום!" "כל החיילים! עבור לנח!" -
אך אף חיל לא זז... כולם ממשיכים
לשכב... "כולם פגרים מתים"!

היו "חכמים גדולים" שחלקו על
משנתו של חזקיהו המלך! לדעתם,
בהחלט חשוב ללמוד, אבל צריך גם
לעבוד...

הם היו בקיאים בתורה, וידעו לצטט
פסוקים... "וּבִרְכָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה" (דברים טו, יח) צריך לעשות...

חז"ל (שם צה ע"א) מוסיפים, שכאשר
סנחריב הביט על ירושלים, מבעד
לחומה, הוא לעג לגודלה ולכוחה
ואמר: "הלא דא היא קרתא דירושלים
דעלה ארגישית כל משיריתי, ועלה
כבשית כל מדינתא?! הלא היא זעירא
וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית
בתקוף ידי".

[פירוש: "וכי זו היא העיר ירושלים,
אשר בעבורה אספתי את כל מחנות
לוחמי, ובעבורה כבשתי את כל
המדינות בהן עברתי בדרכי אליה?!
והלא היא קטנה וחלשה מכל כרכי
האומות אשר כבשתי בחוזק ידי"...

הוא הורה לחייליו, שהיו יגעים מן
הדרך, לנוח בשאר היום והלילה,
"למחר אייתי לי כל חד וחד מינייכו
גולמו הרג מיניה" [מחר בבוקר,
כשנצא להילחם, יביא לי כל אחד
מכם חתיכה מחומת העיר הרעועה,
אותה נבקע...].

מה יש לו לחזקיהו כנגד כל הצבא
האדיר הזה?

ימצאו עם הארץ, תינוק ותינוקת, איש ואשה, שאינם בקיאים בהלכות טומאה וטהרה - זוהי ההגנה הטובה ביותר כנגד כל הצרות.

כיצד נהרג כל הצבא האדיר הזה של סנחריב בלילה אחד?

יש על כך כמה דעות בגמרא (סנהדרין צה ע"ב).

לדעה אחת "אוזניים גילה להם, ושמעו שירה מפי חיות ומתו". לכל אדם יש עורלה מסוימת האוטמת את אוזנו מלשמוע דברים רוחניים, נשגבים ועליונים.

הקב"ה גילה את אוזניהם של החיילים האשורים, והם שמעו את השירה שחיות הקודש, מלאכי השרת, אמרו בלילה, ומזה מתו! הגוף לא יכול לעמוד מול השירה הנשגבה, המספרת כבודו ורוממותו יתברך, ובהתחברם אל השירה הזאת, מתו.

וזהו שאומרים חז"ל לגבי המצרים בים סוף: "ביקשו מלאכי השרת לומר שירה", כלומר: הם רצו שהקב"ה יגלה את אוזנם של המצרים, כדרך שגילה

צריך צבא... אם לא יהיה צבא מי ילחם נגד צבאו של סנחריב?

אבל חזקיהו ידע את האמת.

אם יש תורה - אין צורך בשום דבר נוסף!

התורה שומרת עלינו! "אני חֹמָה וְיָשְׁדֵי פְּמִגְדָּלוֹת" (שיר השירים ח, י), דורשים חז"ל (פסחים פז ע"א): "אני חומה - זו תורה, ושדי כמגדלות - אלו תלמידי חכמים".

"תורא מגנא ומצלא".

"וחובל עול מפני שמן - חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות!"

כאשר עם ישראל יושב ולומד תורה - הקב"ה עושה לו ניסים ונפלאות גמורים, כמאמר הכתוב (שמות יד, יד): "ה' יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן".

המענה לכל האויבים, הקמים עלינו לכלותנו, הוא המענה שעשה חזקיהו: "נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו!"

כאשר יבדקו מדן ועד באר שבע, ולא

הטביעו את בני ישראל - "מעשה ידי" - שיקעו את הילדים בטיט וזרקו את היילודים ליאור, כן רצה לנהוג בהם ולהטביעם בים, ולא הסתפק בכך שימותו על ידי שמיעת שירת המלאכים.

את אוזנם של חייליו של סנחריב, ואז - כשהמצרים ישמעו את השירה הם ימותו, ולא יהיה צורך להטביע אותם בים.

אבל הקדוש ברוך הוא רצה למדוד להם מידה כנגד מידה, וכשם שהם

עמוד ענן ועמוד האש

מספרת התורה: "וְהָיָה הַלֵּל לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ" (שמות יג, כא), במשך היום מלווה את העם עמוד הענן, השומר עליהם מפני חום המדבר, כמו מיזוג אוויר. "מזגן נייד" המלווה אותם לאורך כל הדרך. "וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם" המשרה חמימות בתוך המחנה, וגם מאיר להם כדי שלא יחושו עצמם בחושך.

"לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה" - במהלך כל שנות הנדודים במדבר, מלווים אותם עמוד הענן ועמוד האש, כך שאין הם חשים לרגע את אימת המדבר.

כלל ישראל יוצאים ממצרים למדבר שממה. ידוע כי במדבר, במשך היום, שורר חום נורא, לעיתים חמישים מעלות חום ואף יותר. אין עצים. אין צל. אפילו ענן שיסתיר מעט את קרני השמש אין במדבר. זהו חום בלתי נסבל.

בלילה שורר במדבר קור נורא. הסלעים שבמדבר פולטים במהלך הלילה קור, והאדם שבמשך היום סבל מחום המדבר הנורא, סובל בלילה מקור נורא.

כלל ישראל יוצאים אל המדבר הנורא הזה. כיצד יצליח המון רב של מיליוני אנשים, לשרוד בתנאי המדבר הקשים הללו?

מלכות תמידית

ואז פצחו כולם בשירה שבקעה מתוך נשמתם, כמין המנון. איש מעולם לא למד אותו, ואף על פי כן כולם שרו את אותם מילים.

הנשמה כבר יודעת לבד מה לומר.

היא רגישה ומסוגלת לקלוט ולבטא את הדברים טוב מכולם, ואומנם אלו הן המילים הנכונות, שבאמצעותן אפשר לבטא את גדלות הבורא יתברך.

יתכן, שזוהי כוונת רבותינו בדבריהם, שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הנביא במעשה מרכבה (ילקוט שמעוני שמות טו, רמז רמד).

יחזקאל בן בוזי מתאר לנו את הדמות שראה במעשה המרכבה, והנה בקריעת ים סוף ראתה זאת שפחה על הים. כולם זכו לראות את המחזה המופלא הזה שאין כדוגמתו, ולא היה כמוהו יותר, מלבד קבלת התורה, שהיה גם הוא מחזה מופלא ביותר.

את השירה שאמרו ישראל על הים

הרבה ניסים ומאורעות אירעו לעם ישראל, אבל מעטים מתוכם זכו להיקבע לדורות ולהיחקק בסידור התפילות.

באופן כללי כמעט אין אנו מזכירים בתפילה פסוקים מן התורה, מלבד קריאת שמע וברכותיה. אך מאורע אחד יוצא דופן, ונקבע כחלק מתפילות החובה שבכל יום - השירה שאמרו ישראל על שפת הים.

נס קריעת ים סוף הינו מאורע שהרטיט את לב כולם - עם ישראל עומדים על שפת הים ואין להם שום מוצא. הם הגיעו למצב נורא, עד שהכריזו: "נְתַנָּה רֵאשׁ וְנִשְׁוָּבָה מִצְרַיִם" (שמות יד, ד).

והנה - נקרע הים לגזרים, וישראל עברו בו. "כִּישַׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי רִגְלֵי הַגְּבָרִים לְבַד מְטֹף" (שם יב, לז) עוברים בתוך הים ביבשה. הם רואים את מצרים מת על שפת הים, את היד הגדולה המחוללת ניסים בלי הפסק, ומיד, "וַיֵּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוֹ" (שם יד, לא).

שנעשו בכל רחבי הממלכה - בכל פעם שהכתירו ראש עיר או שהיה שם אירוע יוצא דופן, היה צריך המלך לטלטל את עצמו ולנסוע לשם על מנת לכבד את המעמד.

המחוזות הרבים בממלכה יצרו הזדמנויות רבות לנסיעה, והמלך התקשה לעמוד בכך.

אחת לכמה ימים היה עליו להיטלטל במרכבתו לכאן או לשם, והדבר עייף אותו, וגם הקשה על תפקודו התקין.

קרא המלך לשריו וליועציו, וביקש מהם: הבו לי עצה! אנשי המדינה רוצים לראות אותי - רצוננו לראות את מלכנו - אבל אני מתקשה למלא את רצונם. מה ביכולתי לעשות?

הבינו השרים את הבעיה - אך פתרון לא מצאו.

לבסוף התפזרו איש איש לביתו, מתוך הבטחה להמשיך לחשוב על מוצא של כבוד לעניין.

בסמוך לביתו של אחד השרים התגורר אדם שמשך את תשומת ליבו של השר. הוא היה בעל גובה

ראו רבותינו לקבוע כחלק מתפילות החובה שלנו בכל יום - "וַיִּזְעַע ה' בַּיּוֹם הַהוּא... וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה".

מה מטרתם בכך?

בקריעת הים הראה הקב"ה כמה דברים - ראשית, כולם ראו שהוא שולט על הטבע. שנית, הכל יכולים היו לראות שהטבע כולו כפוף לעם ישראל, ומשתנה בשבילם. הם המלכים, וטבע של מלך שהוא פורץ לו גדר ואין מוחין בידו (בבא קמא ס ע"ב).

למלך אף פעם לא אומרים לאן ילך - באפשרותו ללכת בכל מקום שהוא רוצה, וכך עם ישראל - אם טוב להם ללכת בתוך הים, מתייבש עבורם הים.

מלכות זו הנה מתנה נפלאה - אלא שהמתנה הזו גם מחייבת, ונבאר דברינו על פי משל:

מלך גדול משל על מדינה ענקית ואדירה בעלת מחוזות רבים. מתוקף תפקידו הוזמן המלך לכל מיני טקסים

אותו אדם. הוא דיבר איתו על דא ועל הא, והבחין כי הוא אינו חכם בכלל, אלא תמים גדול.

מצוין - שש השר על המציאה - זהו האיש המתאים לתפקיד! הוא אינו מתוחכם, ואין בו ערמומיות כלל!

בהזדמנות הראשונה שבה נקרא עם חבריו השרים לארמון המלוכה, קם השר להציע את רעיונו: "מצאתי אדם שיש בו גינוני מלכות, אך אינו שנון, ולכן אין לחשוש מפני מעשי ערמומיות שיעשה. הבה נשלח את אותו אדם במקום המלך לאירועים השונים, ניתן לו משכורת חשובה וזו תהיה עבודתו".

מרשים, וכל הליכותיו אמרו מלכות. גינוני המלכות שלו בלטו בכל צעד ושעל - פסיעותיו היו מדודות, ראשו לא נע ימינה ושמאלה, והוא שדר אצילות רבה.

השר עקב אחריו בעניין יום או יומיים, ולפתע הבזיק בו רעיון כביר - זהו הפתרון עבור המלך!!!

חזותו של אותו אדם דומה למלך, כך גם קומתו ומבנה גופו, וגינוני המלכות שלו בהחלט בלתי מביישים. אולי הוא יצליח להחליף את המלך בטקסים השונים!?

בטרם נכנס אל המלך להציע את הרעיון החדשני, בא השר בדברים עם

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי חמישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

ימי שלישי

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

אחת.

הכל היה טוב ויפה עד לאותו יום שבו הוזמן המלך להגיע לאחד המחוזות הרחוקים.

הטקס נקבע לשעה שתיים אחר הצהרים. על סדר היום היו כמה נאומים, והמלך היה צריך לנפנף בידו, וכך לתת את ברכתו לאנשי המחוז.

אלא, שאירעה תקלה בלתי צפויה, ושרשרת הנאומים התאחרה ביותר. למעשה, הנואם הראשון רק התחיל לשאת את דבריו כרבע שעה לפני השעה ארבע אחר הצהרים! תוך כדי שהוא נושא דברים, צלצל שעון העירייה, והודיע על השעה ארבע.

בדיוק באותו רגע קם המלך ממקום הכבוד שלו, הסיר את הגלימה והכתר, הניחם על השולחן לפניו, ואמר לשרים שליוו אותו: "כל טוב, גמרתי את שעות העבודה להיום... סוכם איתי בפרוש לעבוד רק עד ארבע...".

תדהמה מוחלטת נפלה בקהל. הדוקטורים והפרופסורים אשר לא

סוף כל סוף במרבית הערים, המלך אינו מוזמן לדבר, וכל תפקידו הוא לבוא לבוש בבגדי מלכות במרכבת המלך ולנפנף בידו להמונים.

התלהבו כולם, ועד מהרה נכנסה אל המלך משלחת חשובה ובישרה לו: "אדוננו המלך, מצאנו מזור לתחלואיך. מהיום ואילך לא יצטרך המלך להטריח את עצמו ולנסוע לכל מיני כפרים נידחים, אלא רק לערים הגדולות והחשובות ביותר.

"אותו אדם ילבש בגדי מלכות, וילך במקום המלך כשהוא מלווה בכל פעם בכמה שרים. הוא מצידו יתחייב שלעולם לא ידבר ולא ישלח תגובות כאילו הוא המלך".

המלך קיבל את ההצעה בשמחה, ותשקוט הארץ. הוד מלכותו יושב על כיסאו אשר בעיר הבירה ומטפל בענייני המדינה, ולכל הטקסים מוציאים את אותו אדם. הוא זה שמגיע לטקס הכתרת ראשי ערים, להענקת פרס לבתי חולים וכיוצא בזה. הוא מנפנף בידו כמה וכמה פעמים, מחייך, ואינו מוציא מפיו אפילו מילה

שהתפקיד נגמר...

עליכם להישאר מלכים גם בבית עם הילד, עם האשה, עם השכן, עם בעל המכולת... מלך לעולם אינו נוהג כמו עבד...

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל הידוע בכינוי 'הסבא מסלבודקא' היה נוהג ללכת בתוך ביתו כשהוא לבוש בחליפה ועל ראשו המגבעת.

שאלוהו: רבנו, לבוש זה - לשם מה?
אמר: מפחד אני פן אנהג אחרת בתוך הבית כשאסיר את הלבוש העליון. מוכרח אני להזכיר לעצמי שאני איש מוסר, וחייב להתנהג אחרת. איני רשאי להרשות לעצמי ללכת בלי חליפה ומגבעת, כדי שחלילה לא אזלזל בתפקיד שלי.

גרעו עין מן המלך לאורך כל הטקס, הביטו בו מבולבלים, ולא הבינו מה קורה כאן.

"מה אתם רוצים?" - אמר המלך חסר הכתר והגלימה - "באתי ולא הייתם פה..." וכשפתח את פיו כבר לא נותרו הרבה סודות... פיה פתחה שלא בחכמה ואין תורת חסד על לשונה...

בתוך הדממה ששררה שם נשמעה היטב קריאתו של אחד הילדים: "זה לא המלך שלנו! מלך הוא תמיד מלך! אין זמן שהוא לא מלך! מלך שאינו תמיד מלך, אינו מלך בכלל!"

בבלבול ובמהומה שנוצרו שם מיהרו השרים לארוז את חפציהם ולהימלט על נפשם, בטרם יאלצו להעניק הסברים...

הקב"ה עשה אותנו בני מלכים - "בְּנֵי אֱתָם לְה' אֱלֹהֵיכֶם" (דברים יד, א). אני מלכו של עולם, ואתם, בני, המלכים של העולם. אך התפקיד גם מחייב - יש להישאר מלכים תמיד. לעולם אין להוריד את הגלימות ולהודיע

רבותינו הקדושים - מאן מלכי רבנן - ראו לנכון להזכיר לנו את עבודת מלכותנו בכל יום ויום.

דעו לכם, אתם בני מלכים, אתם השולטים על הטבע והוא בידיכם.

מתאימים הדברים לפילוסוף כמוהו,
אשר נהג תמיד לדבר גבוהה גבוהה
על נימוסים ועל הלכות דרך ארץ?
והשיב: כשאני אוכל אני אריסטו...

זוהי תמצית ההבדל בינינו לבין אומות
העולם - מלכים נשארים כל הזמן
מלכים, ואינם מזלזלים במלכותם
לעולם. גם "במקום שאין אנשים
השתדל להיות איש" (אבות ב, ה). גם
כשאין אף אחד סביבי, אני עדיין
נשאר בן אדם. אני צריך שיאמרו לי
תמיד מה לעשות, בעצם מהותי אני
דגם של בן מלך, והדגם נשאר גם
בבית בחדרי חדרים, כשאף אחד לא
יודע מה מעשי.

בן מלכים צריך להישאר תמיד בן
מלך ולא לזלזל במלכותו, "פֶּן אֶחָתְּךָ
לְפָנֶיהֶם" (ירמיה א, יז), אחרת בין רגע
הוא עלול לאבד הכל.

לכל העולם כולו יש ים, אבל לכם
יכולה להיות בין רגע יבשה. כדי
לזכור זאת - תשירו "אז ישיר" כל יום,
ותזכירו לעצמכם את עובדת היותכם
בני מלכים.

אחד מן היסודות החשובים ביותר
בעם ישראל הוא לזכור בכל יום ובכל
שעה את המלכות שניתנה לנו!

נוכיר לעצמנו שוב ושוב, שהטבע הוא
בשליטה מוחלטת של בורא העולם
ושל בניו, בני המלכים, אבל מחובתנו
להישאר מלכים ולא לזרוק את גלימת
המלכות ולהצהיר שהחזרה כבר
נגמר...

אריסטו, שהיה אחד מחכמי יון
הגדולים, נתפס נוהג באופן מבזזה
ואוכל ארנבת חיה. נדהמו כולם: כיצד

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאס הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התנוקה נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל.

מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל.

רחל רוחאם ל"ה בת נרקיס ז"ל, תמר בת רגינה ז"ל.

רחל בת נגימה כוכבה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, אילן בן מוזל ז"ל.

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטל ז"ל.

יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ר' יצחק בן נעימה ז"ל. תנצבה.